

DESTINATION NORD

BANGSBO FORT — IDÉ, FORRETNING OG EFFEKTER

BANGSBO FORT — IDÉ, FORRETNING OG EFFEKTER

Rapporten er udarbejdet af Seismonaut for Destination NORD og Dansk Kyst- og Naturturisme i samarbejde med Nordjyllands Kystmuseum som led i projekt: "Udvikling af stærke kulturdestinationer i kyst- og naturturismen: Lokal forankring, styrkede kommercielle sammenhænge og et stærkt internationalt brand."

Projektet er støttet af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

Marts 2026

Forsidefoto: Frame and Work

INDHOLD

Baggrund for rapporten	4
IDÉ	6
Bangsbo Fort i dag	
Uindfriede potentialer	
Ny kernefortælling	
Et besøgscenter, der styrker oplevelsen	
FORRETNING	12
Bangsbo Fort i et turismeperspektiv	
Trends og konkurrence	
Bærende forretningsgrundlag	
Estimeret besøgsgrundlag	
Anbefalet model for besøgscenter	
EFFEKTER	22
Vurdering af potentiale	
Lokaløkonomisk betydning	
Metode og kilder	25
Bilag	27

BAGGRUND FOR RAPPORTEN

Bangsbo Fort er et markant kulturhistorisk sted med beliggenhed i et af Nordøstjyllands mest attraktive naturområder. I dag bruges området primært rekreativt, og mange opholder sig i landskabet uden at indløse billet til museet – en misset mulighed for både indtjening og en unik gæsteoplevelse.

Bangsbo Forts nationale betydning er markant, men endnu ikke forløst som en attraktion, der skaber værdi. Skal Bangsbo Fort blive en drivkraft for udviklingen i Frederikshavn kræver det et løft af udstillinger, formidling og den samlede publikumsoplevelse.

Denne rapport er en indledende vurdering af projektet, og bør følges op af et forprojekt, hvor både koncept, drifts- og anlægsøkonomi for Bangsbo Fort Besøgscenter bliver udfoldet og afdækket yderligere.

Vurderingen bygger på dialog med nøgleaktører samt analyser af marked, målgrupper og cases og leverer bl.a. idébeskrivelse, forretnings- strategi og konkurrentblik, estimeret besøgsgrundlag og en vurdering af den potentielle samfundsøkonomiske betydning.

“Frederikshavn – eller måske rettere Nordjylland – mangler en stor international attraktion. Og af flere grunde er det oplagt at rette øjnene mod Kystmuseet Bangsbo Fort. Der er tale om et museum med en fantastisk smuk beliggenhed, en betagende udsigt, særdeles gode infrastrukturforhold og god plads. Samtidig er der allerede i dag tale om et museum, der sætter fokus på aktuelle emner, som interesserer mange mennesker på tværs af nationaliteter.”

Visionsplan Fremtidens Bangsbo (2024)

IDÉ

IDÉ

BANGSBO FORT I DAG

På toppen af Pikkerbakken står 80 bunkere tilbage i det smukke landskab og vidner om en krigerisk historie. Det er fortællingen om Bangsbo Fort – et militæranlæg, der troner 82 meter over havets overflade og giver et storslået overblik over Frederikshavn og Kattegat. Fra toppen åbner udsigten sig i alle retninger, og man kan se Hirsholmene og ane både Skagen, Sæby og Læsø i horisonten. Det er en naturoplevelse af de sjældne, hvor det kuperede landskab, den tætte skov og udsigten og nærheden til havet giver både højde, udsyn og ro.

Et yndet udflugtsmål

Med sin spektakulære panoramaudsigt er Bangsbo-området et populært udflugtsmål for både lokale og turister. Som kulturhistorisk sted er det unikt – ikke blot på grund af antallet af bunkere, men fordi fortet rummer flere historier. Her findes spor fra to markante epoker: Fortet blev anlagt af den tyske besættelsesmagt under 2. Verdenskrig som en del af Atlantvolden og blev senere videreudviklet af det danske søværn under Den Kolde Krig. Disse historiske lag gør Bangsbo Fort til et enestående vidnesbyrd om Danmarks forsvarshistorie og om de skiftende trusler, landet har stået overfor. Samtidig er det et af de få steder i landet, hvor man kan opleve koldkrigstematikken tæt på.

En del af noget større

Bangsbo Fort er ét af fire besøgssteder under Nordjyllands Kystmuseum og indgår samtidig i det større geografiske Bangsbo-område. Bangsbo er ikke et skarpt afgrænset sted, men defineres af både større, mere kendte attraktioner og mindre aktører. Herunder kan nævnes Kystmuseet Bangsbo, Bangsbo Botaniske Have, Restaurant Møllehuset, Pikkerbakkerne, Bangsbo Dyrehave, Cloostårnet og ikke mindst et omfattende stinetværk for vandring, cykling og ridning. Området rummer natur, kultur, historie og bespisning, som tilsammen danner rammen om en totaloplevelse, der kan styrkes yderligere gennem tydeligere sammenhæng og synlighed.

Bangsbo-området er et indsatsområde for både Destination NORD og Frederikshavn Kommune, som med "Visionsplan: Fremtidens Bangsbo" ønsker at skabe en tydeligere sammenhæng og styrke oplevelsen af Bangsbo som samlet destination. Samtidig er Bangsbo udpeget som et kulturhistorisk fokusområde i "Udviklingsplanen JØP (Jyllands Østkyst)", hvilket understreger stedets betydning i en større regional fortælling og udvikling.

Strategisk placering – i fortid, nutid og fremtid

Bangsbo Forts placering er ikke tilfældig. Den dag i dag har placeringen fortsat sikkerhedspolitisk relevans, fordi Frederikshavn knytter sig til adgangen til Østersøen og de indre danske farvande – i en kontekst præget af øget russisk aktivitet og den såkaldte skyggeflåde. Dele af anlægget fortsat er i funktion, hvilket understreger, at området stadig indgår i en aktiv militærstrategisk sammenhæng.

Det omkringliggende Bangsbo-område ligger i nærhed af motorvej, landevej og færge, hvilket gør det let tilgængeligt. Hærvejen løber gennem området og gør Bangsbo som en naturlig port til Hærvejen i nord og som et attraktivt udgangspunkt for kultur- og naturoplevelser.

Frederikshavns afgørende rolle i dansk forsvars- og sikkerhedspolitik

Frederikshavn er kendt som en aktiv erhvervshavn med færger, værfter, maritim industri og flådehavn. Byens søfartshistorie mærkes stadig, og udviklingen fra en mindre fiskerby til et centralt udgangspunkt for færgeruter i Kattegat er tydelig. Hertil byder byen på gode badestrande, afslappet byliv, flere museer og naturoplevelser – blandt andet den velbesøgte Palmestrand.

Frederikshavn Kommune, Forsvaret og andre partnere er for nyligt gået sammen om indsatsen "Sammen om Forsvaret". En indsats, der skal styrke Forsvarets tilstedeværelse i området bl.a. gennem et nyt flådeskibsværft på havnen, hvilket har potentiale for at skabe betydelig vækst i arbejdspladser, erhvervsliv, uddannelser, bosætning og den maritime sektor.

Bangsbo Fort og temaet krig og forsvar er fortsat højaktuelt, og fortets betydning kan kobles direkte til Frederikshavns rolle i nutidens og fremtidens forsvars- og sikkerhedspolitik. Samtidig rummer det et potentiale for at styrke den lokale bevidsthed om Frederikshavns betydning – historisk og i dag – og kan give både borgere, gæster og potentielle tilflyttere en tydeligere forståelse af, hvad byen står for, og hvorfor Frederikshavn har en særlig rolle i regionen og i Danmark.

UINDFRIEDE POTENTIALER

Samlet set peger det på Bangsbo Fort som et sted, der byder på en enestående kulturhistorie, men også en række uforløste potentialer:

1. Kendskabet til Bangsbo og fortet er i dag begrænset – både regionalt og nationalt – og området fremstår for mange uden for Frederikshavn som en velbevaret hemmelighed. Et øget kendskab rummer i sig selv potentiale til at tiltrække flere besøgende.
2. Det åbne landskab omkring Bangsbo Fort er ikke indhegnet eller har en tydelig indgang. Det betyder, at mange gæster kan nyde udsigt og landskab uden at indløse billet til museet eller få indsigt i fortets kulturhistoriske betydning. Der ligger et potentiale i at konvertere flere til betalende gæster.
3. Den nuværende formidling fokuserer primært på 2. Verdenskrig og udfolder ikke fortets særlige styrke: samspillet mellem 2. Verdenskrig, Den Kolde Krig og nutidige perspektiver på sikkerhed og geopolitik. En ny kernefortælling for Bangsbo Fort kan sætte en ambitiøs retning for den videre udvikling – og samtidig skabe en bredere oplevelse af hele Bangsbo-området, hvor fortællingen bindes sammen med den omkringliggende natur og landskabet, man bevæger sig i.
4. Den nuværende formidling bærer præg af forældede formidlingsgreb, hvor plancher med tekster dominerer. Der er behov for moderne formidling og tidssvarende faciliteter, der matcher gæsternes stigende forventninger til museumsoplevelser i dag.
5. Der er også et potentiale i at udvide åbningstiderne hen over året. Det kan skabe flere besøgsanledninger – også uden for højsæsonen. Samtidig kræver det et målrettet arbejde med tilgængelighed og gæstesikkerhed, da Fortet i vintermånederne kan være både koldt og glat, hvilket stiller større krav til adgangsforhold.
6. Bangsbo Fort mangler i dag de fysiske rammer til at indfri stedets formidlingsmæssige og kommercielle potentiale. De autentiske bunkere er stedets styrke, men trange rum og begrænsede adgangsforhold gør det vanskeligt at modtage større grupper og arbejde med moderne udstillingsgreb. Derfor er der behov for nye faciliteter, der kan samle formidling, ophold, aktiviteter og natur i en mere sammenhængende og attraktiv besøgsoplevelse.

KERNEFORTÆLLING FREMTIDENS BANGSBO FORT

Bangsbo Fort er – og vil fortsat være – en national fortælling om frygt, forsvar og overvågning. Som et af de ældste og største militære anlæg af sin art i Danmark, troner det over Frederikshavn – landets strategiske port til Kattegat, Østersøen og Øresund, og giver et af områdets mest betagende udsyn over hav og land.

Et besøg på Bangsbo Fort er en oplevelse, der vækker sanserne og lader landskab og fortællinger smelte sammen, hvor historien får liv gennem moderne, levende formidling, både i udstillinger og under åben himmel.

De 80 bunkere rummer historien om to krige og to fronter, der strækker sig fra tysk besættelse til dansk forsvar. Under 2. Verdenskrig blev bunkeranlægget opført af tyskerne som et led i Atlantvolden, hvor det sikrede besættelsesmagts kontrol med indsejlingen. Fortet viser også sider af det civile liv i skyggen af krigen – om dilemmaer, forræderi og modstand og heltemod i kampen for frihed. Under Den Kolde Krig overtog danske soldater de massive bunkere, og fortet blev et led i NATO's overvågning mod øst. Frygten skiftede karakter – fra synlig fjende til en usynlig, konstant trussel mod nationen.

Området har gennem århundreder spillet en central rolle i landets forsvar. Frederikshavn vogter indsejlingen til Danmark, til NATO. Fra fortets position blev fjenden holdt under opsyn, og havet overvåget døgnet rundt. Placeringen er fortsat betydningsfuld: Her får man indsigt i fortiden og udsyn mod verden i dag og i fremtiden, hvor Frederikshavn fortsat får en central rolle i Danmarks sikkerhedspolitik.

I en tid præget af krig i Europa, misinformation og ny, digital overvågning, får fortets historie en uventet og stærk aktualitet. Fortet rejser spørgsmål om, hvordan et samfund håndterer kriser, genvinder kontrol og bevarer håbet. Her mærker man historien i de rå bunkere, hører ekkoet af to verdensordener – og indser, at kampen for forsvar og frihed aldrig slutter.

ET BESØGSCENTER, DER STYRKER OPLEVELSEN

Etableringen af et nyt besøgscenter er en grundlæggende forudsætning for at realisere de uforløste potentialer for Bangsbo Fort.

Bygningen kan rumme et velkomstområde, hvor gæsterne kan indløse billet og begynde besøget, få introduktioner og overblik. En udstilling, der byder på en oplevelse, der både taler til sanserne og intellektet og som skaber sammenhæng mellem fortidens fortællinger og nutidens perspektiver. Nye udstillingslokaler er et nødvendigt supplement til bunkerne, hvis styrke er det autentiske, mystiske og hemmelige, men som naturligt sætter en begrænsning ift. moderne formidling. En café og butik i besøgscenteret giver mulighed for mersalg og gør det attraktivt at blive længere. Rammerne bør desuden gøre det muligt at afholde arrangementer og events, hvilket bliver vigtigt for at gøre fortet til et relevant sted og platform for samtaler mellem de besøgende om krig, forsvar og geopolitik. Dertil er events et incitament for genbesøg.

Kombinationen af det autentiske anlæg, en moderne udstillingsbygning og det unikke landskab gør det muligt at skabe en totaloplevelse, hvor sanserne aktiveres, og hvor fortets historiske lag foldes ud i dybden.

Hvad skal gøre Bangsbo Fort til en succes?

- Helhedsoplevelse for flere generationer af besøgende med oplevelser i bunkere, udstilling og under åben himmel i form af både formidling og en tematiseret legeplads
- Besøgscenter, der sikrer en tidssvarende gæsteoplevelse ved at appellere til flere sanser og skabe tydelige forbindelser mellem fortid, nutid og fremtid
- To epoker forenet på ét sted. Formidling om den unikke kulturarv med spor fra både 2. Verdenskrig og Den Kolde Krig
- Omvisninger af høj kvalitet og selvfaciliteret udforskning med audioguides
- Events, der aktualiserer og skaber opmærksomhed og debat
- Mulighed for oplevelser en større del af året både inde og ude
- Tættere samarbejdsflader med andre aktører i Bangsbo-området med henblik på at styrke en mere sammenhængende oplevelse for besøgende

FORRETNING

FORRETNING

BANGSBO FORT I ET TURISMEPERSPEKTIV

Bangsbo Fort ligger i Destination Nord, som omfatter kommunerne Frederikshavn, Aalborg, Læsø og Brønderslev. Destinationen har de seneste år oplevet en stabil og positiv turismeudvikling. Antallet af overnatninger er steget fra 2,6 til 2,9 millioner i perioden 2018–2024, og væksten drives især af internationale gæster. Danskerne udgør fortsat ryggraden i markedet med ca. 1,7 millioner overnatninger – svarende til omkring 60 % – men den mest markante fremgang kommer fra det tyske marked, som nu står for 24 % af alle overnatninger (ca. 700.000). De svenske og norske overnatninger udgør 360.000 (8 %) og er dermed de næststørste markeder.

Den positive udvikling ses også i et regionalt perspektiv, hvor der i 2024 blev registreret lidt over 9 mio. overnatninger i Region Nordjylland. På nationalt plan forventer analyser en fortsat vækst frem mod 2030, hvor den gennemsnitlige årlige stigning vurderes til 2,7 % for danske overnatninger og 4,1 % for udenlandske overnatninger.

Cruise-turismen er en voksende international kilde til gæster i Nordjylland. Skagen og Aalborg havde i 2024 i alt ca. 170.000 cruisegæster. Temature som Cruise Skagens World War II-ture indikerer et konkret nordjysk potentiale for oplevelser med fokus på forter og krigsspor, hvilket Bangsbo Fort allerede i dag mærker effekten af.

Fordeling af turismen i Frederikshavn Kommune

Frederikshavn Kommune skiller sig ud i Destination Nord med stigende overnatningstal og havde i 2024 1,6 millioner overnatninger – svarende til ca. 55 % af alle overnatninger i destinationen. Det anslås, at størstedelen af disse overnatninger foretages i og omkring Skagen.

I Skagen i højsæsonen er presset på kapaciteten markant. Det åbner for muligheden for, at andre dele af kommunen – herunder Sæby og Frederikshavn by – i højere grad kan blive udgangspunkt for ophold og dagsudflugter for det stigende antal turister, der besøger Nordøstjylland. I dag fungerer Frederikshavn dog stadig primært som transitpunkt for færgегæster, mens Sæby primært rummer overnatningsfaciliteter. Det kan bl.a. skyldes, at der mangler markante kulturattraktioner, der styrker områdets profil. En styrket oplevelsesudbud i Frederikshavn by og Sæby kan bidrage til, at flere gæster tager ophold, bruger området mere aktivt og får flere grunde til at vende tilbage.

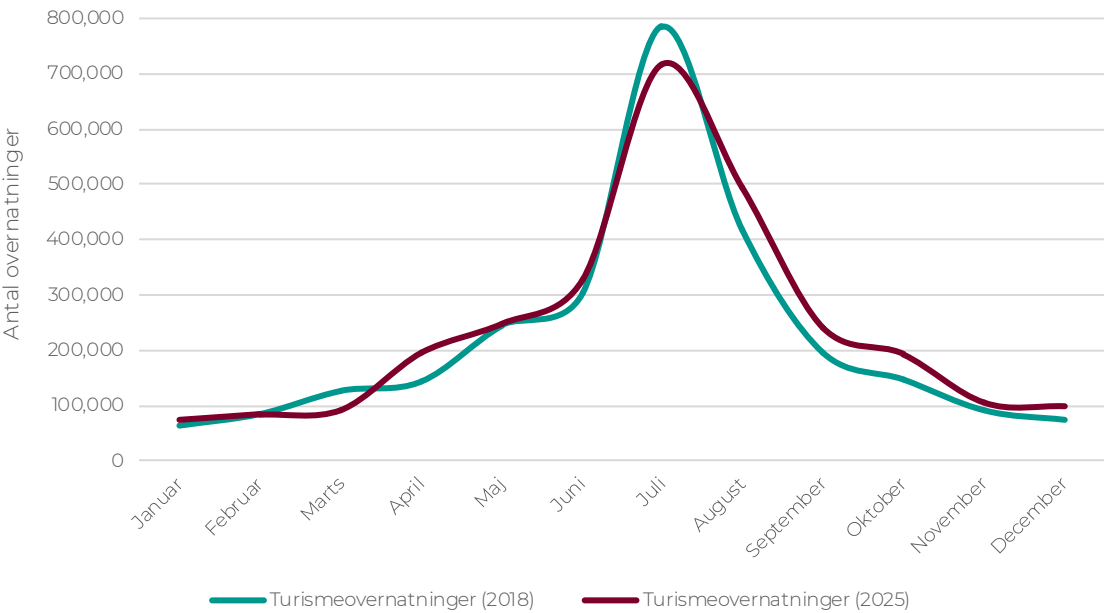
Bangsbo Fort kan være en væsentlig drivkraft, men udviklingen bør ske i samspil med udvikling af områdets caféer, restauranter og butikker, så oplevelser, detail og byliv styrker hinanden for en samlet destination.

En turisme på vej mod stærkere skuldersæsoner

Turismen i Destination Nord er fortsat stærkest i sommerperioden, hvor 40 % af årets turister kommer i juli og august. Udviklingen de seneste år peger dog på en bevægelse mod mere turisme uden for højsæsonen: I 2018 udgjorde højsæsonen 45 % af årsturismen, mens andelen i dag er lavere. Som det fremgår af grafen til højre (figur 1), er sæsonkurven fra 2018 til 2025 blevet fladere, mens det samlede antal overnatninger er steget med 7 % (fra 2,6 mio. til 2,9 mio.). Det indikerer vækst i skuldersæsonerne (maj-juni og september-oktober) og understreger et stigende behov for oplevelser og tilbud uden for højsæsonen. Bevægelsen ses i hele turisme-Danmark og forventes at fortsætte, bl.a. fordi væksten i overnatninger i stigende grad ligger uden for sommermånederne, og fordi både rejsevaner, kapacitetsudnyttelse og markedsføring i højere grad understøtter en længere og bredere turismesæson.

Bangsbo Fort kan udnytte og understøtte denne udvikling ved at udvide sin nuværende sæson (april-oktober) og styrke besøgsoplevelsen, så fortet bliver en tydelig attraktion i skuldersæsonen – og tilbyde oplevelser for turister en større del af året end i dag.

Figur 1: Fordeling af turismen over året i Destination Nord

Nøgletal for turismen i Destination Nord og Frederikshavn Kommune		
Nøgletal (2025)	Destination Nord	Frederikshavn Kommune
Overnatninger (antal)	2.873.741 (-2,5 %)	1.564.587 (-4,3 %)
Turismeomsætning (mia. kr.)	7,612	3,319
Afledt beskæftigelse (årsværk)	7.526	3.365

Tallene i parentes angiver den procentvise udvikling fra 2024 til 2025.
Kilde: Destination NORD og Turismens økonomiske betydning (2023)

FORRETNING

DET REGIONALE OPLEVELSESLANDSKAB

Bangsbo Fort indgår i et regionalt oplevelseslandskab, hvor regionens gæster bevæger sig mellem forskellige kultur- og naturtilbud alt efter interesser, sæson og rejseform. Valget står mellem flere mulige udflugtsmål – fra historiske fortællinger og museer til natur- og byoplevelser.

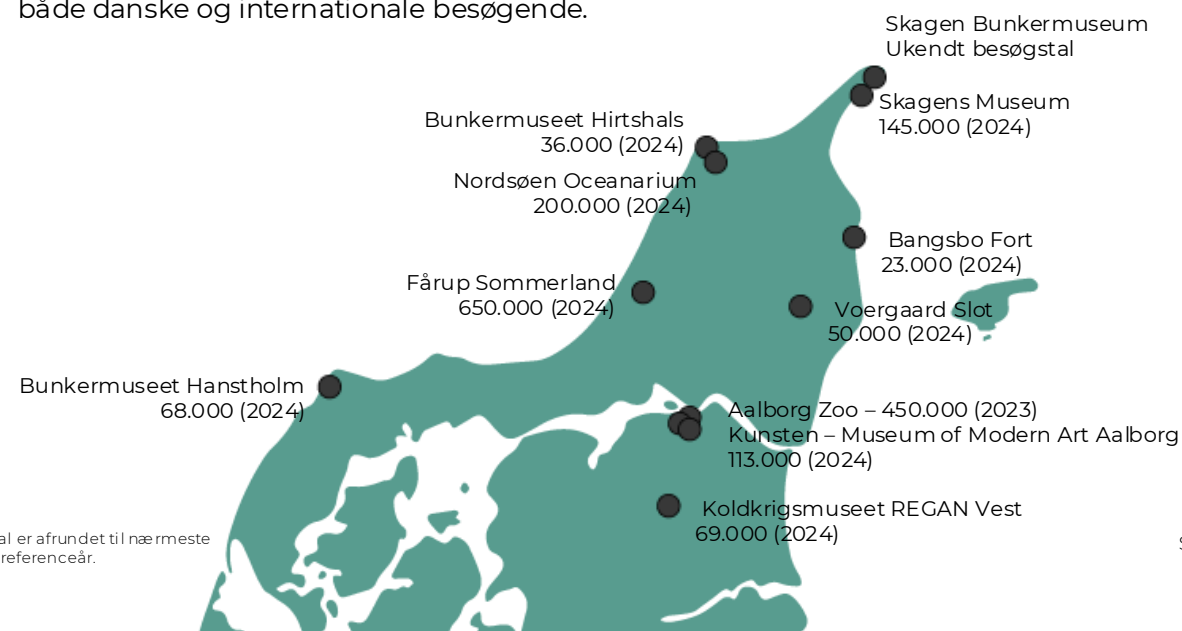
Skagen er regionens største besøgsområde med høj international tiltrækning, båret af både natur og kulturinstitutioner som Skagens Museum – med 145.000 årlige besøg (2024-tal). Aktiviteten i Skagen topper i juli og august, og netop i højsæsonen opstår et naturligt behov for aflastning og alternative udflugtsmål, hvor gæster søger andre oplevelser med mere ro og bedre plads.

I Frederikshavns opland har Voergaard Slot de seneste år øget sit besøgstal markant gennem en målrettet satsning på formidling, events og værtskab. Fra 2018-2024 har de mere end fordoblet deres besøgstal og har nu knap 50.000 årlige besøg.

For familier fylder Nordsøen Oceanarium og Fårup Sommerland betydeligt i regionens oplevelsesudbud. Oceanariet har omkring 200.000 årlige gæster og tiltrækker især ferie- og weekendbesøg, hvor familier søger indendørs oplevelser med høj kapacitet. Ligesom Fårup Sommerlands besøgstal nogle år runder 700.000 besøgende.

Aalborg tilbyder bynære oplevelser med store kulturinstitutioner og attraktioner, herunder Kunsten – Museum of Modern Art Aalborg (115.000 årlige besøg i 2024) og Aalborg Zoo (450.00 besøgende i 2023), som appellerer til et bredt publikum og fastholder en væsentlig del af regionens besøgende.

I dette felt ligger Bangsbo Forts styrke i stedets unikke kombination af en stærk naturoplevelse og en aktuel, stedbunden kulturhistorie. Et løft i den samlede gæsteoplevelse vil give fortet et tydeligt potentiale som valg for både danske og internationale besøgende.

Note: De angivne besøgstal er afrundet til nærmeste tusinde. Parentes angiver referenceår.

FORRETNING

NYE STANDARDER FOR MILITÆRHISTORISKE OPLEVELSER

Inden for det danske oplevelsesmarked for krigs-, besættelses- og koldkrigsformidling er der de seneste år sket en markant udvikling. Flere historiske anlæg er blevet moderniseret eller relanceret med stærke koncepter. Attraktioner som Tirpitz i Blåvand (åbnet i 2015), Koldkrigs-museet REGAN Vest (åbnet i 2022), Bunkermuseet Hanstholm (åbnede i 2002) og Stevnsfortet (åbnede i 2008) viser, hvordan militærhistorie kan formidles med både faglig tyngde og høj oplevelsesværdi. Fælles for dem er brug af scenografi, lys- og lydfortælling og interaktive greb, der gør historien sanselig og nærværende for et bredt publikum – og ikke kun for de særligt krigsinteresserede.

Udviklingen har samtidig højnet publikums forventninger til, hvad et historisk anlæg skal tilbyde – særligt på steder, hvor krigens fysiske spor, militært materiel og fortællinger om overvågning, modstand og sikkerhedspolitik er centrale elementer.

I Nordjylland – og i Frederikshavn – har udviklingen ikke haft samme tempo, selvom området rummer nogle af landets mest strategisk betydningsfulde steder, både historisk og i et nutidigt perspektiv.

Det gælder bl.a. Bangsbo Fort, Bunkermuseet Hirtshals, Aalborg Forsvars- og Garnisonsmuseum, Skagen Bunkermuseum, kystbatterierne, flådebasens historie og hele fortællingen om Danmarks militære frontlinje mod øst. Flere af stederne ligger, ligesom Bangsbo Fort, i naturskønne omgivelser.

Mange steder bygger formidlingen stadig på klassiske og i praksis forældede udstillingsgreb, mens investering i moderne formidlings- og publikumsfaciliteter har været begrænset. En særlig nordjysk case er dog Bunkermuseum Hanstholm, som siden åbningen af en ny udstillingsbygning i 2002 har fastholdt et stabilt besøgstal på omkring 70.000 årlige besøgende. Museet har haft succes med også at formidle om besættelsen og hverdagslivet i bunkeren – både blandt lokalbefolkningen og de tyske soldater – frem for udelukkende at formidle krigsteknik.

Skal Bangsbo Fort kunne matche de nyere museer og besøgscentre, kræver det et tydeligt løft af den samlede oplevelse, hvor fortets mange historiske lag aktiveres. Med et nyt besøgscenter har fortet potentiale til at skabe en sammenhængende totaloplevelse – med fortælling og faciliteter, der matcher nutidens kulturgæsters forventninger.

FORRETNING

MÅLGRUPPER MED RELEVANS FOR BANGSBO FORT

Fremtidens Bangsbo Fort har mulighed for at tiltrække besøgende fra store dele af landet. Med en overskuelig køretur fra mange steder i Jylland ligger fortet inden for rækkevidde som et oplagt udflugtsmål. Stedet vil kunne tilbyde en oplevelse med bred appel på tværs af generationer – ikke kun for krigshistorisk interesserede, men for et bredt publikum.

Primære målgrupper

- **Udenlandske natur- og kulturinteresserede turister**

Der ses en stigende interesse fra især europæiske turister, særligt fra Tyskland og Holland, men også fra andre markeder i bl.a. Sydeuropa. Disse gæster er ofte villige til at køre langt for oplevelser, der kombinerer natur, autenticitet og kulturhistorie. Målgruppen spænder fra feriegæster på rundrejse i Jylland til turister med ophold i feriehus i området. Norske og svenske gæster er mindre stabile end tidligere, men udgør fortsat et vigtigt segment.

- **Turister fra Danmark**

Danske sommerhusgæster er et stabilt segment, der søger naturnære, autentiske oplevelser for hele familien. De vil især komme fra nordvestkysten og nordøstkysten, men også med potentiale for at tiltrække besøgende fra Midtjylland. Det er særligt i højsæson og i ferier attraktivt for denne gruppe.

- **Lokale og regionale borgere**

Borgere fra Frederikshavn, Hjørring, Brønderslev og Aalborg er vigtige for at skabe stabilitet uden for højsæsonen. De udgør grundlaget for et stærkt lokalt ejerskab – og Bangsbo Fort skal være et sted, der bruges af lokalsamfundet året rundt.

Sekundære målgrupper

- **Skoletjeneste**

Lokale og regionale (og på sigt nationale) skoler og ungdomsuddannelser, der søger læringsforløb om fx forsvar, besættelses- og krigshistorie og nutidens sikkerhedspolitiske Danmark.

- **Cruise-gæster**

Cruise-turister, der anløber Skagen, ankommer i bus som præbookede ture med få timer til rådighed. Derfor efterspørger de klare highlights og oplevelser, der kan nås inden for en stram tidsramme. De kan give en høj indtjening pr. besøg, men stiller samtidig krav til logistik og pakketerede oplevelser.

- **Grupperejsende**

Dertil foreninger, pensionister, selskaber og lignende, der ser Bangsbo Fort som et interessant udflugtsmål.

FORRETNING

BÆRENDE FORRETNINGSGRUNDLAG

Fremtidens Bangsbo Fort foreslås baseret på en klassisk forretningsmodel, hvor hovedindtægten skabes gennem entré til besøgscenter og udstillinger, suppleret af café- og butikssalg samt events og gruppeforløb. Fokus bliver at skabe et stabilt indtægtsgrundlag baseret på høj kvalitetsformidling.

Erfaringer fra beslægtede museer og forter viser, at et besøgscenter kan være en afgørende motor i forretningsmodellen på områder, hvor billettering er svær at kontrollere. Et fysisk ankomstpunkt med billetsalg og introducerende formidling styrker både synlighed, betalingsvillighed og afledt salg, samtidig med, at gæsterne bliver guidet videre ud i området.

Et stærkt lokalt og regionalt ophæng

Forretningsmodellen bør suppleres med et stærkt lokalt og regionalt ophæng. Skoleforløb og læringsaktiviteter forankrer fortet som en relevant ressource for børn og unge i regionen. Hertil kommer arrangementer for lokale og regionale gæster.

Indtægtskilderne fordeler sig i hovedtræk på:

- **Entréindtægter** fra besøgscenter og udstillinger
- **Café og butik**, med simple produkter, der typisk genererer et merforbrug pr. gæst ud over entréen
- **Guidede (præ-bookede) ture** bestående af korte basisture, fx til cruisegæster, samt dybdegående, specialiserede ture i begrænset omfang
- **Events og særarrangementer**, herunder større folkelige begivenheder, der skaber synlighed, tiltrækker nye målgrupper og øger omsætningen, samt mindre arrangementer målrettet lokale og regionale brugere
- **Gruppebesøg og læringsforløb**, som kan planlægges og afvikles uden behov for omfattende guide- eller arrangementsorganisation

FORRETNING

ESTIMERET BESØGSGRUNDLAG

Et realistisk bud på Bangsbo Forts fremtidige besøgstal tager afsæt i den nuværende turistgennemstrømning i Frederikshavn og regionen samt det potentiale, der allerede ligger i Bangsbo-området. I dag anslås det, at op mod **150.000** kulturmiljøbesøgende færdes ved Bangsbo Fort årligt, men kun **10–20 %** køber billet til museet. Det peger på, at interessen er til stede, men at oplevelsen i sin nuværende form ikke i tilstrækkelig grad konverterer besøgende til betalende gæster.

På den baggrund vurderes det som realistisk, at et nyt besøgscenter kan tiltrække omkring 70.000 betalende gæster årligt. Estimatet bygger på følgende forudsætninger: (1) øget konvertering af områdets eksisterende gæster, (2) at flere overnattende turister vælger Bangsbo Fort som udflugtsmål, (3) tilførsel fra regional turisme samt (4) en styrket sæsonudnyttelse gennem events og gruppe- og oplevelsestilbud uden for højsæsonen, der supplerer gæster med almindelige entré.

Hvis målsætningerne for de fire forudsætninger realiseres, vurderes Bangsbo Fort at kunne tiltrække minimum 70.000 gæster årligt. Der er potentiale for, at besøgstallet kan overstige dette niveau, hvis én eller flere af forudsætningerne indfries i et omfang, der ligger over målsætningerne.

Baggrund for estimeret besøgsgrundlag		
Forudsætning	Forklaring	Målsætning
1. Konvertering af eksisterende besøgsstrøm i Bangsbo-området	Flere af de gæster, der opholder sig i området, forventes at købe billet ved et tydeligt ankomstpunkt og en samlet oplevelse med adgang via besøgscenteret.	Konverteringsrate stiger fra 10-20 % til 30 %
2. Tilførsel fra turismen i Frederikshavn Kommune	En større andel af kommunens overnattende gæster forventes at vælge Bangsbo Fort som udflugtsmål.	Fra 150.000 til 200.000 kulturmiljøbesøgende i Bangsbo-området
3. Regional tilførsel (bl.a. borgere og dagsudflugter fra turister fra Danmark og udland)	Bangsbo Fort tiltrækker gæster fra hele Nordjylland – både borgere og udenlandske turister	
4. Sæsonudvidelse (via skoler, præbookede ture, events i skuldersæson)	Events, skoler og præbookede gruppebesøg kan styrke aktiviteten uden for højsæsonen og gøre besøgstallet mere stabilt over året.	5-10.000 besøg gennem skoler, events og præbookede besøg uden for højsæson

Note: Fire fremhævede forudsætninger for beregning af estimeret besøgsgrundlag.

FORRETNING

ØKONOMISK POTENTIALE OG SÆSONMØNSTER

Sådan forventes besøgene at fordele sig over året

Forventningen er, at besøgstallet fortsat vil være højest i sommerperioden, hvor en stor del af turismen i området ligger. Bangsbo Fort har dog også gode forudsætninger for at tiltrække gæster i skuldersæsonen, hvor der vil være potentiale for solide besøgstal gennem skoleforløb, præbookede gruppeomvisninger, temature, krydstogtpassagerer og større events. Vinteren vil være den mindst besøgte periode, men kan stadig bidrage med lokale og regionale målgrupper samt planlagte gruppebesøg.

Den forventede fordeling hen over året har betydning for både gæstesammensætning, kapacitetsbehov og indtjening – og danner dermed grundlag for estimatet af det samlede indtægtpotentiale.

Estimeret indtægtpotentiale

Det samlede indtægtpotentiale for Bangsbo Fort vurderes – ved ca. 70.000 gæster årligt – til omkring **7-8 mio. kr. om året**.

Entreindtægterne er beregnet ud fra en gennemsnitlig billetpris på **75 kr. pr. gæst**, hvor størstedelen forventes at være fuldt betalende (70 %), mens en mindre andel vil udgøres af bl.a. gæster med rabatordninger herunder børn, pensionister og grupper. Dette svarer til et estimeret niveau på omkring **4-6 mio. kr. om året** i entreindtægter, afhængigt af den konkrete fordeling mellem fuldt betalende og rabatbilletter samt pris på bl.a. events, arrangementer, særomvisninger osv..

Dertil kommer et væsentligt potentiale i café og butik. Erfaringer fra lignende attraktioner peger på en gennemsnitlig omsætning på 60 kr. hos ca. 60% af gæsterne, svarende til ca. **2,5 mio. kr. om året**.

Den samlede økonomi vil dog afhænge af fordelingen mellem forskellige typer besøgende, ligesom indtægtsbehovet vil variere afhængigt af eksempelvis størrelse og drift af café og butik. Estimatet skal derfor ses som en foreløbig vurdering baseret på erfaringer fra sammenlignelige attraktioner.

Note: De anvendte gennemsnitspriser for henholdsvis entré (75 kr.) og café-/butiksforgbrug (60 kr.) er baseret på erfaringstal og omsætningsniveauer fra sammenlignelige attraktioner (geografisk eller tematisk sammenlignelige).

FORRETNING

ANBEFALET MODEL FOR BANGSBO FORT BESØGSCENTER

En ny besøgsattraktion ved Bangsbo Fort anbefales etableret som et samlet og fuldt udviklet besøgscenter, der kombinerer stærk historisk formidling med nutidig relevans og en tydelig gæsterejse. Denne model understøtter en sammenhæng mellem billet, oplevelse og bevægelse i området og skaber et grundlag for sæsonudvidelse gennem variation i indhold og aktiviteter uden for højsæsonen. Modellen bygger på følgende hovedkomponenter:

- **En stærk introduktion og hovedudstilling** om 2. Verdenskrig, Atlantvolden og Den Kolde Krig, suppleret af et nutidigt spor om NATO, sikkerhedspolitik og Frederikshavns strategiske rolle.
- **Billetadgang for at benytte sig af oplevelsesruter**, hvor udvalgte bunkere og positioner kobles med fortælling, guidede ture og formidlingsgreb som audiowalks, herunder adgang til særlige zoner, der kun kan opleves via besøgscenteret.
- **Fleksible rum til aktiviteter, events, skoletjeneste og skiftende indhold**, der understøtter fornyelse og gentagne besøg.
- **Café og butik integreres i oplevelsen** og forlænger opholdstiden og indtægtsgrundlag.
- **Udsigtspunkter og greb i landskabet**, der synliggør fortets unikke placering og strategiske logik.

Finansieringsbehov og –eksempler på referenceprojekter	
Finansieringsbehov	Der er som minimum behov for finansiering til følgende elementer: • Etablering af besøgscenter (inkl. café- og butiksfaciliteter) • Udvikling af adgangs- og gangforhold (bl.a. stisystem og parkering) • Opgradering af eksisterende bunker- og bygningsstrukturer • Udvikling af udearealer og udendørs opholdsrum herunder lege-/aktivitetsområder • Udvikling af moderne udstillinger og formidling, herunder scenografi, lys og lydfortælling samt interaktive greb • Etablering af den samlede gæsteoplevelse, inkl. digital formidling, wayfinding, fortællingsspor og andre publikumsrettede elementer
Referenceprojekter (investeringsniveau)	• Tirpitz (2017): ca. 150 mio. kr. – ca. 2.600 m² • Besøgscenter Hammershus (2018): 111 mio. kr. – ca. 1.400 m² • REGAN Vest (2022): ca. 75 mio. kr. – ca. 1.200 m² • FLUGT – Refugee Museum of Denmark (2022): >120 mio. kr. – ca. 2.200 m² • Besøgscenter Mols Bjerge (forventet 2028) ca. 60 mio. kr. ekskl. finansiering til udeområder – ca. 750 m²

EFFEKTER

EFFEKTER

LOKALE OG REGIONALE EFFEKTER

Realisering af Bangsbo Fort som nyt nordjysk oplevelsesfyrtårn i verdensklasse har mulighed for at indfri en lang række potentialer, der rækker ud over attraktionen i sig selv.

Bangsbo som sammenhængende destination

Realiseringen af projektet vil kunne styrke Bangsbo-området som en sammenhængende destination, hvor natur-, kultur- og historieoplevelser bindes tættere sammen og gensidigt forstærker hinanden. Med Bangsbo Fort som signaturoplevelse og tydeligt ankepunkt kan området få et samlet løft i oplevelses- og attraktionsværdi i tråd med "Visionsplan for Fremtidens Bangsbo". Som signaturoplevelse vil Bangsbo Fort fungere som motor for øget aktivitet i hele området, skabe øget opmærksomhed om de øvrige tilbud og styrke områdets evne til at tiltrække, fastholde og aktivere besøgende over længere tid.

Skærpet profil og værdiskabelse i turismen i Frederikshavn

Realiseringen af Bangsbo Fort som en markant attraktion vil kunne styrke Frederikshavns samlede turistprofil. Som trækplaster kan fortet øge synligheden af Frederikshavn som destination – nationalt såvel som

internationalt – og understøtte helårsturismen gennem øget aktivitet i skuldersæsonerne, forudsat et styrket besøgscenter med udvidede åbningstider. Udviklingen kan skabe afledt værdi for overnatningssteder, restauranter, detailhandel og øvrige turismeerhverv i kommunen gennem længere ophold, øget forbrug og flere besøgsanledninger. Samtidig kan øget aktivitet bidrage til lokal værdiskabelse i form af flere arbejdspladser, flere kultur- og fritidstilbud og styrket bosætning ved at gøre Frederikshavn til et mere attraktivt sted at bo, arbejde og besøge.

Regionale effekter

Realiseringen af Bangsbo Fort vil kunne få effekter ud over Frederikshavn Kommune og bidrage til at styrke Nordjylland som kultur- og turismeregion. Nordjylland mangler i dag en internationalt profileret kulturattraktion, og et styrket Bangsbo Fort kan udfylde denne rolle. I "Udviklingsplan Nord: Jyllands Østkyst" er Bangsbo Fort udpeget som et regionalt fyrtårn inden for kulturarv og som en central del af Region Nordjyllands strategiske fortælling om 2. Verdenskrig. Et nyt besøgscenter kan omsætte denne udpegning til konkret effekt ved at tiltrække nationale og internationale besøgende og dermed bidrage til øget turisme og regional værdiskabelse.

EFFEKTER

LOKALØKONOMISK BETYDNING

Med afsæt i ABS-modellen for attraktioners samfundsøkonomiske betydning kan vi give et kvalificeret bud på, hvordan Bangsbo Fort vil bidrage til lokal omsætning og beskæftigelse. De økonomiske beregninger omfatter udelukkende det forbrug, som besøgende lægger i lokalområdet, og inkluderer således ikke eventuelt forbrug på selve besøgscentret. Effekterne skal derfor ses som økonomisk betydning for lokalområdet frem for en del af besøgscentrets driftsøkonomi.

Analysen viser, at et besøgstal på **70.000 gæster** om året kan skabe en meromsætning på **ca. 24 mio. kr.** i lokalområdet. Det er væsentligt at bemærke, at denne meromsætning i ABS-modellen alene knytter sig til den andel af gæsterne, som forventes at besøge området primært på grund af attraktionen. Den samlede økonomiske betydning af et besøgstal på 70.000 gæster vil dermed i praksis kunne være højere, idet også øvrige besøgende bidrager til lokal omsætning og aktivitet.

Effekten kan samtidig perspektiveres i forhold til turismens samlede økonomiske betydning i Frederikshavn Kommune, som opgøres til omkring 3,3 mia. kr. årligt. I den sammenhæng kan besøgscentret ved Bangsbo Fort ses som et konkret bidrag til at styrke turismens værdiskabelse – særligt gennem flere besøgene og et større lokalt forbrug.

Modellen specificerer ikke den geografiske fordeling af effekten i lokalområde, og det er ikke muligt at udlede på by- eller kommuneniveau, præcis hvor forbruget vil falde. Det vurderes dog, at effekten primært vil kunne mærkes i **Frederikshavn by** og eventuelt **Sæby**, mens Skagen vurderes at have sin egen etablerede turismeøkonomi og derfor ikke forventes at blive påvirket i hverken positiv eller negativ retning.

Se forudsætninger for beregning på side 26 i rapportens metodeafsnit.

Mulige økonomiske effekter	Scenarie
Besøgstal	70.000
Omsætning i lokalområdet om året, mio. kr.	23,8
Arbejdspladser i samfundet, årsværk	48

METODE OG KILDER

METODE OG KILDER

Rapporten bygger på en kombination af kvalitativ og kvantitativ metode. Det beror bl.a. på dialog med nøgleaktører og desk research-baseret analyse af eksisterende viden, herunder besøgsdata, turismestatistik og relevant baggrundsmateriale. Derudover er der gennemført en gennemgang af udvalgte referencecases (via interviews) for at indsamle erfaringer for sammenlignelige museer og besøgscentre.

Beregninger af økonomiske effekter er foretaget med afsæt i ABS-modellen (Attraktionernes betydning for samfundet). Modellen anvendes som et scenarieværktøj og giver et estimat for potentiel lokaløkonomisk betydning på baggrund af antagelser om besøgstal, andel af besøgende der overnatter i området og gennemsnitligt døgnforbrug.

Tak til følgende for input

- Destination NORD – interview, dialog og datagrundlag (oktober 2025 til januar 2026)
- Erhvervshus Nord – interview (oktober 2025)
- Frederikshavn Kommune – interview og dialogmøde (oktober 2025)
- Langelands Museum – referencecase-interview (november 2025)
- Museum Thy – referencecase-interview (november 2025)
- Nordjyllands Kystmuseum – interview, dialog og datagrundlag (oktober 2025 til januar 2026)
- Nordjyske Museer – referencecase-interview (november 2025)
- Øhavsmuseet – referencecase-interview (november 2025)

Kildeliste

ABS – Attraktionernes betydning for samfundet. (2018). *Modelværktøj til beregning af attraktioners samfundsøkonomiske betydning*.

Danmarks Statistik. (2018–2025). *Museernes årlige besøgstal* (statistikserie). Danmarks Statistik.

Destination NORD. (2023). *Oplevelsesprofiler for Frederikshavn Kommune* (Kvistgaard+Hird for Destination NORD).

Destination NORD. (2024). *Fremtidens Bangsbo – Visionsplan* (visionsplan). Destination NORD.

Destination NORD. (2025). *Udviklingsplan. Jyllands Østkyst (JØP)*. (Hovedrapport samt Kommuneopslag, bilag).

Nordjyllands Kystmuseum. (2020–2025). *Besøgsstatistik: Bangsbo Fort* (internt statistikmateriale).

VisitDenmark. (2026). *Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne*. Udgivet af Det Nationale Turismeforum (januar 2026).

VisitDenmark. (2023). *Turismens økonomiske betydning i Danmark 2023* (rapport). VisitDenmark.

VisitDenmark. (u.å.). *Destinationsmonitor* (dashboard). VisitDenmark.

BILAG

FORUDSÆTNINGER FOR LOKALØKONOMISK ESTIMAT

ABS-analysen tager afsæt i følgende forudsætninger:

Motivation for besøget: En tredjedel (33 %) af de besøgende er i området primært på grund af attraktionen, mens en tredjedel af de besøgende delvist er i området på grund af attraktionen. Den resterende tredjedel udgøres af gæster, som er i området af andre årsager eller er bosiddende i området.

Fordeling på overnatninger, endagsbesøg og lokale: 15% af de besøgende overnatter i lokalområdet, mens 50% af de besøgende udgøres af endagsturister, som ikke overnatter i lokalområdet. De resterende 35% udgøres af gæster, som er bosat i nærområdet.

Andel, der kombinerer besøget med besøg i Frederikshavn: 30% af de besøgende vælger også at besøge Frederikshavn ifm. deres besøg på Bangsbo Fort. De resterende 70% besøger ikke Frederikshavn.

Nationalitet: Turisternes nationalitet fordeler sig på samme måde som fordelingen i det samlede antal overnatninger i Frederikshavn Kommune. Turisternes nationalitet fordeler sig med 60 % danske, 26 % tyske, 4 % svenske, 4 % norske, 1 % hollandske og 5 % øvrige internationale gæster. (Kilde: VisitDenmark).

Døgnforbrug: Det gennemsnitlige (vægtede) døgnforbrug for overnattende turister og endagsturister udgør ca. 990 kr. Døgnforbruget er opgjort ud fra senest tilgængelige data fra VisitDenmark.

